

Documentation of Transfer Pricing Transactions in the Accounting System of Multinational Enterprise Groups

Tetyana Storozhuk¹, Artem Morhunenko²

Abstract. External factors and the complexity of the internal organizational structure can significantly affect the collection of evidence (information), which is the basis for assessing the compliance of controlled transactions with the arm's length principle by participants in multinational enterprise groups (MEGs). The article aims to improve the system of accounting and assessment of intragroup transactions of MEGs regarding the compliance of controlled transactions with the arm's length principle by developing document forms for reflecting information on business transactions. An analysis of scientific publications and transfer pricing practice indicates the need for accurate identification of analytical information and financial reporting indicators when assessing potential controlled transactions of foreign economic activity and determining the features of the application of transfer pricing methods based on the use of the profitability indicator. The article develops accounting registers to reflect information on intragroup transactions, including those that can be defined as controlled, for consistent assessment at the time of transactions and during the reporting preparation. This will provide a comprehensive analysis of the impact of external factors on the conditions for implementing controlled transactions that arise between group members, as well as their further minimization based on strategic management at the parent company level. A form of a register of segmented financial indicators that directly or indirectly relate to transfer transactions was proposed, subject to an agreed group policy and considering the impact of external factors caused by the economic situation in the country or the world. The proposed approach to organizing accounting and assessing the compliance of controlled transaction conditions with the arm's length principle based on improving the existing documentation system clarifies the sequence of actions within the MEGs when forming a transfer pricing policy.

Keywords: accounting, intragroup transactions, controlled transactions, transfer pricing, documentation.

Received: 17 February 2025 | **Revised:** 2 March 2025 | **Accepted:** 5 March 2025 | **Published:** 30 March 2025

Suggested Citation

Storozhuk, T., & Morhunenko, A. (2025). Documentation of Transfer Pricing Transactions in the Accounting System of Multinational Enterprise Groups. *Oblik i finansi*, 1(107), 15-23. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2025-1\(107\)-15-23](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2025-1(107)-15-23)

This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 License (<http://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits use and distribution in any medium, provided the original work is properly cited and the use is non-commercial.

© 2025 The Author(s).

¹ Tetyana Storozhuk, State Tax University, Irpin, Ukraine.
ORCID 0000-0003-2260-1301

² Artem Morhunenko, State Tax University, Irpin, Ukraine.
ORCID 0009-0008-2787-2788
E-mail: artemmorhunenko241@gmail.com (*Corresponding author*)

Документальне оформлення операцій з трансфертного ціноутворення в системі обліку міжнародних груп компаній

Анотація. Зовнішні фактори та складність внутрішньої організаційної структури можуть суттєво впливати на збір доказової бази (інформації), яка є основою для оцінки відповідності умов контрольованих операцій принципу «втягнутої руки» учасниками міжнародних груп компаній (МГК). Метою статті є удосконалення системи обліку та оцінки внутрішньогрупових операцій МГК щодо відповідності контрольованих операцій умовам принципу «втягнутої руки» шляхом розробки форм документів для відображення інформації про господарські операції. Аналіз наукових публікацій та практики трансфертного ціноутворення свідчить про необхідність точної ідентифікації як аналітичної інформації, так і фінансових показників звітності під час оцінки потенційних контрольованих операцій зовнішньоекономічної діяльності та визначення особливостей застосування методів трансфертного ціноутворення, які базуються на використанні показника рентабельності. В статті розроблено облікові регістри для відображення інформації про внутрішньогрупові операції, у тому числі ті, що можуть бути визначені як контрольовані, для послідовної оцінки на момент здійснення операцій та під час підготовки звітності. Це забезпечить комплексний аналіз впливу зовнішніх факторів на умови здійснення контрольованих операцій, що виникають між учасниками групи, а також подальшу їх мінімізацію на основі стратегічного управління на рівні материнської компанії. Запропоновано форму регістру сегментованих фінансових показників, які прямо або опосередковано стосуються трансфертних операцій за умови узгодженої політики групи та з урахуванням впливу зовнішніх факторів, зумовлених економічною ситуацією в країні або світі. Запропонований підхід до організації обліку та оцінки відповідності умов контрольованих операцій принципу «втягнутої руки» на основі удосконалення існуючої системи документального забезпечення уточнює послідовність дій у межах МГК при формуванні політики трансфертного ціноутворення.

Ключові слова: бухгалтерський облік, внутрішньогрупові операції, контрольовані операції, трансфертне ціноутворення, документальне оформлення.

Постановка проблеми. Значним викликом для міжнародних груп компаній (МГК), які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, стала пандемія COVID-19. Новим викликом для учасників групи компаній, які працюють на території України, є воєнний стан та військові дії, що зумовлюють необхідність релокації бізнесу. Наслідком цього стали збої в економічних процесах та порушення у ланцюгах постачання МГК, що, у свою чергу, спричиняє практичні труднощі використання трансфертного ціноутворення, застосування принципу «втягнутої руки» та забезпечення відповідності податковим нормам.

Процес відповідності зовнішнім (чинному законодавству країни) та внутрішнім (наказам і розпорядженням у межах МГК) правилам є важливою складовою для роботи МГК незалежно від їх розміру. Зважаючи на особливості структурування бізнес-одиниць в групі компаній, а також складності та значні обсяги господарських операцій, що прямо впливають на формування політики трансфертного ціноутворення, актуальним є питання раціональності дій адміністративного персоналу компанії та залучених аудиторів з метою ефективного застосування методів трансфертного ціноутворення. При цьому важливим також є оперативне реагування на економічно значущі зміни, викликані впливом зовнішніх факторів на довготривалі угоди, які б дали змогу

ефективно оцінити зміни в галузі, визначити їх вплив на операції між учасниками групи та зробити якісну оцінку політики трансфертного ціноутворення МГК.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику обліку та контролю в сфері трансфертного ціноутворення досліджували такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як А.М. Котенко, М.О. Мішин, С.В. Брояков [1], О.В. Чижикова [2], Р.В. Мельниченко [3], М. Чеккіні, Р. Літч, К. Стробел [4] та ін. Вивченню документального забезпечення трансфертного ціноутворення присвячені роботи С.Ф. Легенчука, І.В. Жиглей [5], М.І. Музичук [6], І.В. Карпенко [7], М. Кулза, К. Еммануеля, Е. Йоріссена [8], М. Сміта [9].

Дослідження М. Сміта [9] підтверджує гіпотезу про необхідність аналізу трансфертного ціноутворення під час здійснення операцій і перегляду результатів у процесі підготовки звітності. Дослідник зазначає, що відповідність контрольованих операцій принципу «втягнутої руки» часто ґрунтується на рішеннях, заснованих на короткострокових вигодах або доступних можливостях, без урахування довгострокових змін. Це призводить до того, що компанія не завжди здатна належно оцінити контрольовані операції на предмет відхилень від принципу «втягнутої руки» після здійснення операцій, особливо під час підготовки звітності. Внаслідок чого компанія може обирати трансфертну

ціну, яка є вигіднішою з точки зору оподаткування, а не справжню трансфертну ціну, що відповідає принципу «втягнутої руки», базуючи свої рішення на порівнянні даних за результатами звітного періоду.

Зважаючи на те, що зовнішні фактори можуть суттєво вплинути на збір доказової бази (інформації), яка є основою для процесу оцінки, здійснюваної суб'єктами політики трансфертного ціноутворення, виникає потенційний вплив на єдину та узгоджену облікову політику всіх учасників МГК. З'являється необхідність належного документального відображення накопичення інформації про господарські операції, які можуть бути віднесені до контрольованих, що є одним із пріоритетних завдань трансфертного ціноутворення під час здійснення внутрішньогрупових операцій.

I.B. Карпенко [11], за результатами аналізу методики обліку трансфертного ціноутворення підприємств торгівлі, пропонує використовувати реєстр довільної форми – Реєстр операцій з трансфертними цінами на підприємстві, у якому відобразатиметься основна інформація про контрагента, тип операції, підстави віднесення до контрольованої операції (за наявності), сума операції та інші дані. Суб'єктам господарювання пропонується заповнювати цей документ в момент факту здійснення господарської операції.

О.Ю. Муравський [12] в межах фінансового обліку пропонує запровадити Журнал реєстрації операцій трансфертного ціноутворення. Цей журнал дозволяє деталізувати інформацію, розподіливши її на дві групи: для цілей бухгалтерського обліку, де вказуються дані про контрагентів, типи операцій, умови поставки, договори та вартість операцій; і для цілей оподаткування, із одночасним супроводженням відповідними документами щодо трансфертного ціноутворення, зокрема протоколами визнання операцій контрольованими та обґрунтуванням трансфертної ціни.

Однак, підходи дослідників до формування окремих форм реєстрів про потенційні контрольовані операції не враховують аналітичних даних, які передбачені ст. 39 ПКУ [13], зокрема, в частині проведення економічного аналізу (інформації про застосований метод трансфертного ціноутворення, фінансові показники, сторону дослідження, джерело інформації, показник рентабельності/ціни, наявність коригувань тощо), на основі яких встановлюється відповідність умов операції принципу «втягнутої руки». Крім того, документ варто доповнити даними про вплив зовнішніх та/або внутрішніх чинників на операцію, зокрема обґрунтування нетипових ринкових умов, що мали місце і впливали на суб'єкта господарювання протягом звітного періоду (календарного року). Це також підкреслює необхідність та важливість повторної оцінки у випадку ідентифікації операції як контрольованої, що потребує всеосяжного документування інформації, на основі якої здійснюється аналіз.

Метою статті є удосконалення системи обліку та оцінки внутрішньогрупових операцій МГК щодо

відповідності контрольованих операцій умовам принципу «втягнутої руки» шляхом розробки форм документів для відображення інформації про господарські операції.

Методи дослідження. В процесі дослідження авторами використано теоретичні та емпіричні методи наукового пізнання, зокрема: аналіз проблемних питань обліку внутрішньогрупових операцій, системний підхід до накопичення та оцінки інформації про операції, які потенційно можуть бути визначені контрольованими, а також моделювання сегментованих фінансових показників на рівні учасників групи. Метод узагальнення застосовано для розробки підходу до оцінки відповідності умов внутрішньогрупових операцій МГК принципу «втягнутої руки», тоді як емпіричний метод – для розробки реєстрів сегментованих фінансових показників, які забезпечують комплексний аналіз відповідності умов здійснених контрольованих операцій законодавчим нормам.

Виклад основного матеріалу. Інформація про контрольовану операцію, на основі якої проводиться аналіз трансфертного ціноутворення, є важливим етапом дослідження відповідності умов контрольованої операції принципу «втягнутої руки». При цьому вибір методики обліку буде впливати на результати обох сторін внутрішньогосподарської операції та загальну бізнес-стратегію групи.

ОЕСР зазначає [10], що суб'єкти господарювання мають документувати факти, які впливають на результати оцінки відповідності умов контрольованої операції принципу «втягнутої руки». При цьому процес аналізу може здійснюватися за різними підходами:

- на основі очікувань, коли використовується інформація, що була доступною для компанії в момент здійснення операції;
- або за результатами звітного періоду під час формування звітності з трансфертного ціноутворення;
- комбінація двох варіантів – для досягнення точнішого аналізу.

Враховуючи наявність проблемного аспекту у об'єктивному отриманні даних під час та після здійснення контрольованих операцій, пропонуємо сформувати окремий реєстр обліку, на основі якого суб'єкт господарювання зможе ідентифікувати умови здійснення внутрішньогрупової операції в момент її здійснення та в послідуєчому переглянути і використати наявну інформацію під час підготовки податкової звітності (табл. 1).

Запропонована форма реєстру формується на момент здійснення господарської операції кожним учасником групи на основі первинних документів, що підтверджують факт виконання відповідної операції суб'єктом господарювання. Перегляд даного реєстру має здійснюватися до звітної дати подачі звіту про контрольовані операції (на основі сформованої документації з трансфертного ціноутворення), в якому повинна відобразитися інформація про всі контрольовані операції компанії за звітний період (календарний рік).

Таблиця 1. Ресстр-розрахунок трансфертного ціноутворення внутрішньогрупових операцій МГК

№ з/п	Найменування контрагента	Код нерезидента в країні резиденції за відсутності ЄДРПОУ (ключові показники додатової інформації)	Інформація про господарську операцію		На момент здійснення операції			На момент формування звітності			Коригування				
			Вид, дата, умови поставки, реквізити контракту (угоди тощо) та первинних документів (акти виконаних робіт, митні декларації, інвойси тощо), валюта, кількість, загальна сума інше	Кореспондентський рахунок	Метод трансфертного ціноутворення	Значення показника ціни/реннтабельності	Метод трансфертного ціноутворення	Використане джерело інформації	Значення показника ціни/реннтабельності	Дата застосування коригувань	Фактори (ринкові/неринкові), що вплинули на вартісну оцінку операції	Ціни або показники, що користуються в контрольованій операції	12	13	14
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		

Джерело: сформовано авторами.

Надалі відомості про контрольовані операції, сформовані учасниками групи, мають консолідуватися на рівні материнської компанії, зважаючи на те, що материнська компанія відповідає за підготовку глобальної документації, яка включає (але не виключно): політику трансфертного ціноутворення групи, фінансові показники діяльності групи, консолідовану фінансову звітність, а також звіт у розрізі країн МГК, що надає уявлення про розподіл доходів, податків та іншої інформації в розрізі юрисдикцій, присутності учасників групи [13].

Узагальнення реєстрів, сформованих учасниками групи, на рівні материнської компанії також сприяє ефективному регулюванню податкового навантаження групи завдяки наявності проведення пропорційного коригування одним з учасників групи в межах своєї юрисдикції. Це стосується випадків, коли стороною контрольованої операції (пов'язаною особою) було проведено самостійне коригування трансфертних цін в межах внутрішньогрупових операцій або здійснено відповідні дії за результатами податкової перевірки.

Аналіз наукових досліджень та запропонованих реєстрів обліку свідчить про відсутність даних про економічний аналіз та динаміку змін показників у часі. На нашу думку, такий реєстр має включати інформацію, що стосується не лише збору та аналізу даних про господарські операції з контрагентами-нерезидентами, але й аналітичних аспектів в цілях встановлення відповідності умов контрольованих операцій принципу «втягнутої руки», зокрема:

- метод трансфертного ціноутворення;
- джерело інформації;
- значення показника ціни/рентабельності в потенційній контрольованій операції;
- інформація про фактори, що вплинули на вартісну оцінку операції;
- коригування у разі наявності розбіжностей ціни/рентабельності в контрольованій операції тощо.

Погоджуючись з іншими дослідниками [7; 12] щодо необхідності формування окремого реєстру обліку для операцій, які можуть бути визначені як контрольовані, нами розроблено Реєстр-розрахунок трансфертного ціноутворення внутрішньогрупових операцій МГК для проведення трансфертного ціноутворення, що передбачає поетапний аналіз (див. табл. 1).

Складання реєстру-розрахунку такої форми та врахування зазначеної інформації дозволяє точно узгоджувати дані різних учасників групи при складанні консолідованої фінансової звітності та оперативно реагувати на будь-які зміни, здійснені кожним із учасників групи, стосовно невідповідності умов контрольованих операцій принципу «втягнутої руки» при трансфертному ціноутворенні. Це сприяє стратегічному управлінню діяльністю групи та є підставою для формування трирівневої документації з трансфертного ціноутворення (документація з трансфертного ціноутворення учасників групи, глобальна документація та звіт в розрізі країн МГК). Водночас знижується рівень податкових ризиків серед учасників групи, забезпечується узгодження

фінансових показників між учасниками, а материнська компанія отримує можливість формувати ефективну та узгоджену політику трансфертного ціноутворення МГК.

За результатами дослідження KPMG [14] ще одним дискусійним питанням при здійсненні оцінки відповідності контрольованої операції принципу «втягнутої руки» на основі методу трансфертного ціноутворення, в основі якого лежить показник рентабельності, є відсутність у податковому законодавстві чітко визначеного алгоритму розподілу фінансових показників.

Рекомендації ОЕСР [15] визначають необхідність ретельного дотримання вимог щодо точного розмежування доходів і витрат контрольованих операцій під час застосування методу, в основі якого використовується показник рентабельності. Водночас ОЕСР не виключає можливість групування операцій, які є взаємопов'язаними або доповнюють одна одну, оскільки надмірна деталізація фінансових показників може призвести до викривлення результатів економічного аналізу трансфертних цін.

Відповідно до ПКУ «... опис алгоритму розподілу витрат постачальника, понесених для здійснення таких операцій, які враховуються під час розрахунку показника рентабельності, має містити інформацію про економічне обґрунтування вибору алгоритму розподілу витрат, методу його застосування, а також фактичний розрахунок, здійснений відповідно до обраної методики» [13].

М.І. Музичук [6], досліджуючи важливість сегментації фінансових показників, для оцінки рентабельності відповідно до Настанов ОЕСР та вітчизняного законодавства пропонує включити цей процес до облікової політики компанії. Дослідниця пропонує вдосконалити аналіз рентабельності контрольованих операцій шляхом використання просторових моделей багатовимірної лінійної регресії, які враховують макро- та мікроекономічні фактори, зокрема коливання валютного курсу, волатильність цін, витрати, пов'язані з формажорними обставинами, які дозволяють адаптувати фінансові показники до ринкових умов та уникнути ризиків трансфертного ціноутворення.

Фахівці аудиторсько-консалтингової компанії PwC у Литві З. Смутова та Л. Добре-Якубоне [16] вказують на важливість детальної сегментації фінансових даних для цілей трансфертного ціноутворення. Вони зазначають, що спрощена сегментація може бути недостатньою для належного обґрунтування відповідності контрольованих операцій принципу «втягнутої руки». Запропонована методологія сегментації дозволяє компаніям розподіляти фінансові показники між кількома пов'язаними та непов'язаними особами протягом звітного періоду, що, в свою чергу, дозволяє детально оцінити чинники, які спричиняють зростання витрат. Це сприяє точнішому відображенню результатів операцій з пов'язаними сторонами з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, що впливають на фактичні результати операцій.

З іншого боку, зважаючи на двосторонній характер контрольованих операцій між пов'язаними особами, доцільно запропонувати консолідовану та єдину форму реєстру щодо сегментації фінансових показників серед учасників групи в розрізі юрисдикцій, форма якої буде затверджена материнською компанією на рівні групи. Єдина форма реєстру забезпечить комплексний та детальний аналіз діяльності дочірніх компаній, зокрема формування витрат, рівень націнки та можливості управління фінансовими показниками кожної компанії. Крім того, запропонований реєстр має сприяти належному розкриттю фінансової інформації на запит учасників групи, зокрема у випадках, коли при підготовці документації з трансфертного ціноутворення на рівні окремого учасника групи досліджуваною стороною, в межах контрольованої операції, обирається нерезидент. Це дозволить стандартизувати підхід до аналізу

трансфертного ціноутворення, мінімізуючи податкові ризики для всіх учасників міжнародної групи компаній, враховуючи облікові та податкові аспекти контролю за трансфертним ціноутворенням.

При цьому, на основі досліджень аудиторсько-консалтингових компаній KPMG і PwC [14; 16], за відсутності законодавчо визначеного документального оформлення та чіткого алгоритму розподілу фінансових показників, що прямо або опосередковано стосуються контрольованої операції, доцільно запропонувати окремий документ для сегментування показників контрольованих операцій (табл. 2). Це дасть змогу коректно визначати економічно значущі ризики, чітко розмежовувати ризики, які несе кожна зі сторін контрольованої операції, а також на рівні окремого суб'єкта господарювання застосовувати комплексний підхід до формування єдиної та узгодженої політики трансфертного ціноутворення групи компаній.

Таблиця 2. Відомість сегментування показників контрольованих операцій

Назва групи						
Звітний період						
Період фінансового року групи						
К-ть учасників групи						
Назва показника фінансової звітності (Баланс (Звіт про фінансовий стан) ф.1 та Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ф.2)	Компанія №1				...	Компанія №
	<i>Контрольована операція №1 (назва, код нерезидента в країні резиденції та тип)</i>		Неконтрольовані операції			
	<i>Загальна сума операцій, в тому числі:</i>		<i>Загальна сума операцій, в тому числі:</i>			
	Ідентифікована сума, тис грн	Розподілена сума, тис грн	Ідентифікована сума, тис грн	Розподілена сума, тис грн		
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (рядок 2000 ф.2)					...	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (рядок 2050 ф.2)					...	
Валовий прибуток (рядок 2090 ф.2)					...	
Адміністративні витрати (рядок 2130 ф.2)					...	
Витрати на збут (рядок 2150 ф.2)					...	
Інші операційні витрати (рядок 2180 ф.2)					...	
Фінансові витрати (рядок 2250 ф.2)					...	
Інші витрати (рядок 2270 ф.2)					...	
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток/ збиток (рядок 2190/2195 ф.2)					...	

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (рядок 1125 ф.1)					...	
Кредиторська заборгованість (товари, роботи, послуги) (рядок 1615 ф.1)					...	
Запаси (рядок 1100 ф.1)					...	
Усього, необоротні активи (рядок 1095 ф.1)					...	
Усього, оборотні активи (рядок 1195 ф.1)					...	
Поточні фінансові інвестиції (рядок 1160 ф.1)					...	
Гроші та їх еквіваленти (рядок 1165 ф.1)					...	
Усього, поточні зобов'язання і забезпечення (рядок 1695 ф.1)					...	
Ключ розподілу (% від доходу/ собівартості тощо, що прямо відноситься до контрольованої операції)			X	X	...	
Показник рентабельності відповідно до застосованого методу трансфертного ціноутворення			X	X	...	
Коригування (у разі наявних невідповідностей)			X	X	...	

Джерело: сформовано авторами на основі [14; 16].

Запропонована форма відомості дозволяє фіксувати дані про контрагентів залежно від їх функціонального профілю (виробники, дистриб'ютори тощо) та типу операцій, а також сегментовані показники (доходи, витрати, активи), що використовуються при розрахунку показника рентабельності, визначеного ПКУ. Це дозволить забезпечити належну оцінку умов контрольованих операцій відповідно до принципу «втягнутої руки».

Дані для заповнення даного реєстру мають формуватися на рівні кожного учасника групи після завершення звітного періоду (календарного року), але не раніше, ніж після складання фінансової звітності учасників групи. Тобто, занесення даних проводять на основі показників Балансу (Звіту про фінансовий стан) ф. 1 та Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ф. 2. Сформована відомість, що містить дані про контрольовані та неконтрольовані операції, передається материнській компанії. Далі

материнська компанія акумулює отримані показники в єдину консолідовану відомість сегментованих даних щодо контрольованих операцій, забезпечуючи гармонізацію показників кожної із сторін контрольованих операцій, що були здійсненні учасниками групи впродовж звітного періоду. Запропонований підхід сприяє дотриманню єдиної та узгодженої політики в межах міжнародної групи.

За результатами проведеного економічного аналізу кожен учасник передає копію такої відомості материнській компанії, яка консолідує показники, оцінює їх відповідність узгодженій політиці групи та забезпечує відповідність умов контрольованої операції принципу «втягнутої руки» як на рівні окремих учасників, так і в межах групи в цілому. Крім того, запропонована форма реєстру дозволяє узагальнити економічні результати відповідно до аналітичних процедур, передбачених міжнародними стандартами аудиту.

Отже, дотримання Настанов ОЕСР передбачає сегментацію фінансових показників у розрізі господарських операцій за звітний період, що дозволяє МГК раціонально оцінювати відповідність умов здійснення контрольованих операцій принципу «витягнутої руки». Однак, одним із викликів є розрив у часі між моментом виникнення контрольованих операцій та наявністю інформації щодо одночасних неконтрольованих операцій, що може ускладнювати визначення відповідності принципу «витягнутої руки». Тому доцільно, зважаючи на специфіку діяльності кожного суб'єкта господарювання, передбачити порядок визначення бази розподілу доходів і витрат між учасниками групи та закріпити його як елемент облікової політики в документі про облікову політику кожного учасника групи. Такий механізм передбачає розподіл фінансових показників відповідно до виконуваних функцій кожною із сторін контрольованої операції, що забезпечить прозорість обліку та відповідність принципу «витягнутої руки». При цьому материнська компанія відіграє ключову роль у координації цього процесу, акумулюючи консолідовані дані щодо контрольованих операцій, аналізуючи їх на предмет відповідності єдиній та узгодженій політиці трансфертного ціноутворення групи. Запровадження такого підходу сприятиме підвищенню якості внутрішнього контролю, зниженню податкових ризиків і забезпеченню єдиної методології трансфертного ціноутворення в межах МГК.

Висновки. Дослідження розкриває проблематику існуючих підходів до збору інформації, часових

проміжків, та методики сегментації фінансових показників. На основі отриманих результатів розроблено документальне забезпечення для формування інформації про внутрішньогрупові операції, які потенційно можуть бути визначені як контрольовані, в момент здійснення операції та на стадії формування звітності з трансфертного ціноутворення. Зокрема, на основі аналізу прогалин в документальному оформленні операцій з трансфертного ціноутворення в системі обліку міжнародних груп компаній запропоновано форму окремого реєстру обліку для операцій, які можуть бути визначені як контрольовані. У зв'язку з відсутністю законодавчо визначеного документального оформлення та чіткого алгоритму розподілу фінансових показників, що прямо або опосередковано стосуються контрольованої операції, запропоновано Відомість сегментування показників контрольованих операцій. Ці форми документів дають змогу провести належну оцінку умов контрольованих операцій відповідно до принципу «витягнутої руки».

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є оцінка результатів практичного впровадження такого підходу в автоматизовану систему обліку у зручному режимі для всіх учасників групи компаній на основі цифровізації економічних процесів. Крім того, окрему увагу слід приділити імплементації єдиної та узгодженої політики трансфертного ціноутворення в межах МГК.

4 Список використаних джерел

1. Котенко А. М., Мішин М. О., Брояков С. В. Трансфертне ціноутворення: сучасний стан та проблеми правозастосування: монографія / за ред. А. М. Котенка; Нац. акад. прав. наук України. НДІ прав. забезп. інновац. розвитку. Харків: Право, 2021. 162 с.
2. Чижикова О. В. Обліково-аналітичне забезпечення контролю трансфертного ціноутворення: дис. ... д-ра філософії: 07.00.071 / Київ. 2023. 271 с.
3. Мельниченко Р. В. Податковий контроль трансфертного ціноутворення: правові засади: монографія. Київ: КНТЕУ, 2021. 365 с.
4. Cecchini M., Leitch R. A., Strobel C. D. Multinational transfer pricing: A transaction cost and resource based view. *Journal of Accounting Literature*. 2013. Vol. 31, No 1. pp. 31-48. <https://doi.org/10.1016/j.acclit.2013.06.001>
5. Легенчук С. Ф., Жиглей І. В. Звітність з трансфертного ціноутворення в умовах аутсорсингу: організаційні та поведінкові аспекти. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 1(99). С. 62-68. [https://doi.org/10.26642/ema-2022-1\(99\)-62-68](https://doi.org/10.26642/ema-2022-1(99)-62-68)
6. Музичук М. І. Облік контрольованих операцій в трансфертному ціноутворенні підприємств торгівлі. дис. ... д-ра філософії: 07.00.071 / Київ. 2023. 386 с.
7. Карпенко І. В. Організація обліку трансфертного ціноутворення на підприємствах торгівлі. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 27(2). С. 125-131. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/27_2_2018/24.pdf
8. Cools M., Emmanuel C., Jorissen A. Management control in the transfer pricing tax compliant multinational enterprise. *Accounting Organizations and Society*. 2008. Vol. 33. pp. 603-628. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2007.05.004>
9. Smith M. J. Ex Ante and Ex Post Discretion over Arm's Length Transfer Prices. *The Accounting Review*. 2002. Vol. 77(1). pp. 161-184. URL: <http://www.jstor.org/stable/3068860>
10. Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations. Paris: OECD. 2022. <https://doi.org/10.1787/0e655865-en>
11. Карпенко І. В. Методика обліку трансфертного ціноутворення на підприємствах торгівлі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2018. Вип. 1(51). С. 416-424.
12. Муравський О. Ю. Облік і контроль операцій трансфертного ціноутворення на засадах податкового комплаєнсу: дис. ... д-ра філософії: 07.00.071 / Ірпінь. 2024. 265 с.

13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 10 лютого 2025).
14. Визначення доходів та витрат у методі чистого прибутку. KPMG, 2024. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2024/07/vyznachennya-dokhodiv-ta-vytrat-u-metodi-chystoho-prybutku.html> (дата звернення: 10 лютого 2025)
15. Guidance on the transfer pricing implications of the COVID-19 pandemic. OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19). OECD Publishing, Paris. 2020. <https://doi.org/10.1787/731a59b0-en>
16. Dobre-Jakubone L., Smutova Z. Preparing financial statement for transfer pricing: analytical segmentation options. PwC, 2023. URL: <https://mindlink.lv/preparing-financial-statement-for-transfer-pricing-analytical-segmentation-options-11023> (дата звернення: 10 лютого 2025).

4 References

1. Kotenko, A. M., Mishyn, M. O., Broiakov, S. V. (2021). Transfer pricing: current status and problems of law enforcement. Kharkiv: Pravo.
2. Chyzykova, O. V. (2023). Oblikovo-analitychne zabezpechennia kontroliu transfertnoho tsinoutvorennia [Accounting and analytical support for transfer pricing control] (Doctor of Philosophy Thesis). Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi ekonomichnyi universytet.
3. Melnychenko, R. V. (2021). Tax control of transfer pricing: legal principles. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet.
4. Cecchini, M., Leitch, R. A., & Strobel, C. D. (2013). Multinational transfer pricing: A transaction cost and resource based view. *Journal of Accounting Literature*, 31(1), 31-48. <https://doi.org/10.1016/j.acclit.2013.06.001>
5. Lehenchuk, S. F., Zhyhlei, I. V. (2022). Zvitnist z transfertnoho tsinoutvorennia v umovakh autorsynhu: orhanizatsiini ta povedinkovi aspekty [Transfer pricing reporting in outsourcing environments: organizational and behavioral aspects]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, 1(99), 62-68. [https://doi.org/10.26642/ema-2022-1\(99\)-62-68](https://doi.org/10.26642/ema-2022-1(99)-62-68)
6. Muzychuk, M. I. (2023). Oblik kontrolovanykh operatsij v transfertnomu tsinoutvorenni pidpriemstv torhivli [Accounting of controlled transactions in transfer pricing of trade enterprises] (Doctor of Philosophy Thesis). Kyiv: Derzhavnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet.
7. Karpenko, I. V. (2018). Orhanizatsiya obliku transfertnoho tsinoutvorennia na pidpryemstvakh torhivli [Organization of transfer pricing accounting at trade enterprises]. *Prychornomorski ekonomichni studiyi*, 27(2), 125-131. Retrieved from http://bes.in.ua/journals/2018/27_2_2018/24.pdf
8. Cools, M., Emmanuel, C., & Jorissen, A. (2008). Management control in the transfer pricing tax compliant multinational enterprise. *Accounting Organizations and Society*, 33, 603-628. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2007.05.004>
9. Smith, M. J. (2002). Ex Ante and Ex Post Discretion over Arm's Length Transfer Prices. *The Accounting Review*, 77(1), 161-184. <http://www.jstor.org/stable/3068860>
10. OECD. (2022). OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/0e655865-en>
11. Karpenko, I. V. (2018). Metodyka obliku transfertnoho tsinoutvorennia na pidpryemstvakh torhivli [Transfer pricing accounting methodology for trading enterprises]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya Ekonomika*, 1(51), 416-424.
12. Muravskiy, O. Yu. (2024). Oblik i kontrol operatsii transfertnoho tsinoutvorennia na zasadakh podatkovoho komplaiensu [Accounting and control of transfer pricing operations based on tax compliance] (Doctor of Philosophy Thesis). Irpin: Derzhavnyi podatkovyi universytet.
13. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
14. KPMG. (2024). Vyznachennia dokhodiv ta vytrat u metodi chystoho prybutku [Determining income and expenses in the net income method]. Retrieved from <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2024/07/vyznachennya-dokhodiv-ta-vytrat-u-metodi-chystoho-prybutku.html>
15. OECD. (2020). Guidance on the transfer pricing implications of the COVID-19 pandemic, *OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19)*, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/731a59b0-en>
16. Dobre-Jakubone, L., Smutova, Z. (2023). Preparing financial statement for transfer pricing: analytical segmentation options. PwC. Retrieved from <https://mindlink.lv/preparing-financial-statement-for-transfer-pricing-analytical-segmentation-options-11023>